

УДК 339.137.2:664.66

Т.В. Савченко, канд. екон. наук

Нікопольський факультет Запорізького національного університету, м. Нікополь, Україна, e-mail: Savchenko1802@yandex.ru

ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

T.V. Savchenko, Cand. Sci. (Econ.)

Nikopol Faculty of Zaporizhzhya National University, Nikopol, Ukraine, e-mail: Savchenko1802@yandex.ru

EFFECT OF ENVIRONMENTAL FACTORS ON THE ENTERPRISE COMPETITIVENESS MANAGEMENT

Мета. Визначення факторів зовнішнього середовища промислових підприємств, що впливають на функціонування системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Уточнення сутності поняття „система управління конкурентоспроможністю підприємства“. Дослідження зв'язку між системою управління конкурентоспроможністю підприємства та факторами макро- й мікросередовища підприємства, визначення характеру впливу цих факторів на його конкурентоспроможність.

Методика. У процесі дослідження використані методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції (використовувалися під час визначення факторів, що впливають на формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства), систематизації та узагальнення (для уточнення поняття „система управління конкурентоспроможністю підприємства“, систематизації ключових аспектів систем управління конкурентоспроможністю підприємства).

Результати. Визначена система факторів зовнішнього середовища промислових підприємств, що впливають на функціонування системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Уточнена сутність поняття „система управління конкурентоспроможністю підприємства“ та складові цієї системи. Встановлені типи внутрішніх зв'язків у системі управління конкурентоспроможністю підприємства, а також взаємозв'язки між системою управління конкурентоспроможністю підприємства та макро- й мікросередовищем. Побудована модель взаємодії системи управління конкурентоспроможністю з макро- та мікросередовищем.

Наукова новизна. Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у визначенні системи факторів зовнішнього середовища промислових підприємств, що впливають на функціонування системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Уточнення тлумачення поняття „система управління конкурентоспроможністю підприємства“ є передумовою підвищення якості як аналітичної оцінки рівня конкурентоспроможності промислових підприємств, так і в цілому процесу управління конкурентоспроможністю цих підприємств. Визначення характеру зв'язку між системою управління конкурентоспроможністю підприємства та факторами макро- й мікросередовища підприємства дозволяє створити ефективну систему управління конкурентоспроможністю підприємства та об'єктивно враховувати вплив факторів макро- й мікросередовища підприємства на його конкурентоспроможність.

Практична значимість. Результати дослідження можуть бути використані для подальших наукових розробок у даному напрямі, а також у практичній діяльності промислових підприємств як складовий елемент формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства з метою удосконалення організаційно-методичного забезпечення управління конкурентоспроможністю промислових підприємств, що підвищує ефективність управління та посилює конкурентні позиції підприємств.

Ключові слова: *система управління конкурентоспроможністю підприємства, фактори зовнішнього середовища, модель взаємодії*

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції на сучасному етапі розвитку економіки України перед вітчизняними підприємствами постає проблема формування динамічного апарату управління власною конкурентоспроможністю, здатного виконувати функції оцінювання, планування та контролю її рівня. Забезпечення моніторингу, об'єктивної оцінки й ідентифікації тенденцій зміни факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, зумовили би розроблення та реалізацію управлінських заходів з мінімізації негативних наслідків і/або використання сприятливих нагод від цих змін. Важлива роль при створенні механізму визначення конкурентоспроможності підп-

приємства як цілісної системи надається засобам параметричної діагностики окремих структурних елементів та системи загалом.

Саме тому проблема управління конкурентоспроможністю підприємства не повинна залишатися без розгляду. Таке управління має бути націленим на побудову ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємства та вдосконалення організаційно-методичного забезпечення управління конкурентоспроможністю промислових підприємств, що матиме позитивний вплив на результативність діяльності підприємства загалом.

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства передбачає не лише з'ясування рівня його конкурентоспроможності, але й визначення факторів, що

обумовили такі конкурентні позиції підприємства. Урахування впливу факторів зовнішнього середовища та виконання всіх управлінських функцій не можливе без створення ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємства з відповідним розподілом задач серед структурних підрозділів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління конкурентоспроможністю підприємств у різних аспектах досліджувалися видатними вченими-економістами різних часів: І. Ансофом, П. Друкером, О. Ейснером, М. Кондратьєвим, А. Курно, А. Маршалом, М. Портером, Д. Рікардо, Дж. Робінсон, П. Самуельсоном, А. Смітом, Дж. Траугом, М. Туган-Барановським, Ф. фон Хайском, П. Хейне, Е. Чемберліном, Й. Шумпетером, а також сучасними науковцями, зокрема українськими й російськими Г. Азоевим, Л. Балабановою, Л. Варавою, О. Драган, П. Зав'яловим, Ю. Козаком, О. Коваленко, В. Конащуком, Р. Мажинським, С. Максимовим, К. Салигою, С. Салигою, А. Семеновим, Г. Семеновим, І. Сіваченком, Л. Соколовою, А. Темченко, А. Ткаченко, Р. Тяном, Р. Фатхутдіновим, Б.Холодом, А. Череп, А. Юдановим та іншими.

Управління конкурентоспроможністю підприємства здійснюється під впливом факторів певного конкурентного середовища.

Азоев Г.Л. стверджує, що сукупність суб'єктів ринку та їх відносини, що складаються в ході конкурентної боротьби, визначають інтенсивність конкуренції, а на діяльність підприємства впливають фактори як макро-, так і мікросередовища [1].

На макрорівні формується сукупність таких факторів: економічних, міжнародних, демографічних, правових, географічних, науково-технічних, технологічних, політичних та соціокультурних.

На мезорівні на конкурентоспроможність діють: продуктивність галузі, науковість, оплата праці в галузі, капіталомісткість, технічний рівень продукції, сукупність необхідних знань, ступінь експортної орієнтації. На мікрорівні на конкурентоспроможність впливають: ціна та якість продукції, що виготовляється підприємством, його виробничий, технологічний стан, професійно-кваліфікаційний рівень персоналу, маркетингові можливості тощо.

Фатхутдінов Р.А. серед зовнішніх чинників, що впливають на конкурентоспроможність підприємства на мезоекономічному рівні, виділяє: використання доступних і дешевих ресурсів, прозорість ринку, систему підготовки кадрів, рівень інтеграції всередині країни, низькі процентні ставки, якісне правове регулювання, сприяння місцевих органів, гармонізацію системи сертифікації. До внутрішніх чинників на галузевому рівні слід віднести: попит на товар галузі, оптимальний рівень уніфікації і стандартизації продукції, експорт наукомісткої продукції, наявність конкурентоспроможного персоналу в галузі, оптимальний рівень галузевої концентрації, наявність конкурентоспроможних постачальників, ефективність використання ресурсів, наявність радикальних нововведень, кількість конкурентоспроможних підприємств у галузі, сертифікацію та ексклюзивність продукції [2].

Як бачимо, спостерігається деяка неоднозначність підходів до класифікації факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства. Удосконалення процесу управління конкурентоспроможністю підприємства вимагає не лише узагальнення переліку цих факторів, але й визначення напрямку впливу та ступеню контролюваності цих факторів підприємством.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість праць з даної тематики, ряд аспектів даної проблеми досліджено недостатньо. Зокрема, на сьогоднішній день не існує однозначного трактування поняття „система управління конкурентоспроможністю підприємства“ та єдиних методичних підходів до аналізу проблеми.

Розглядаючи конкурентоспроможність як економічну категорію, її сутність у найбільш узагальненій формі відображають як здатність суб'єкта набувати чи володіти такими якостями, що забезпечують його переваги та успішність діяльності. У такому розумінні конкурентоспроможність уже сприймається як результат.

Відтак, проблема конкурентоспроможності постає як комплексна, а будь-яке обмеження при її оцінці та аналізі не може бути визнаним методологічно обґрунтованим. За таких умов стає очевидною необхідність більш глибокого дослідження, беручи до уваги не лише названі ознаки, але й розглядаючи конкурентоспроможність як процес, що відбувається під впливом цілої сукупності факторів, урахування яких здатне повніше виявити зміст завдань з розв'язання існуючих тут проблем.

Важливу роль при оцінці конкурентоспроможності підприємства набувають за цих обставин саме складові системи конкурентоспроможності, а це питання хоч і досліджувалося багатьма авторами, але розкрито недостатньо, не завжди запропоновані системи дійсно сприймаються як сукупність взаємозалежних чинників, що саме впливають на кінцевий результат оцінювання конкурентоспроможності підприємства, і на які необхідно впливати для підвищення рівня конкурентоспроможності. Склад цієї системи управління конкурентоспроможністю підприємства та характер впливу факторів зовнішнього середовища підприємства на її функціонування потребують подальшого дослідження та вдосконалення.

Формулювання мети роботи. Метою роботи є дослідження впливу факторів зовнішнього середовища на функціонування системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На процес управління конкурентоспроможністю підприємства чинять вплив фактори зовнішнього середовища, що, у свою чергу, розподіляються на дві групи: фактори мікросередовища та макросередовища. Мікросередовище становлять: споживачі; конкуренти; постачальники; посередники; контактні аудиторії. Макросередовище – це фактори, що впливають на підприємство та його мікросередовище та які воно не може контролювати. До складу макросередовища входять наступні групи факторів: економічні; соціально-культурні; політико-правові; технологічні; природно-географічні; демографічні.

Внутрішнє середовище є контрольованим фірмою та включає наступні фактори: маркетингову політику; фінанси; виробництво; кадри; управлінську структуру; інформаційно-аналітичну систему. Позитивний чи негативний вплив цих факторів залежить від ефективності роботи відповідних структурних підрозділів підприємства.

Стан показників, що в певному сполученні характеризують рівень конкурентоспроможності, а також комплекс заходів, що розробляється підприємством для підвищення власної конкурентоспроможності, є результатом ефективності роботи структурних підрозділів під-

приємства та прямого й непрямого впливу факторів зовнішнього середовища підприємства.

Складні умови функціонування підприємств у нестабільному ринковому середовищі потребують вирішення актуального завдання, пов'язаного з побудовою відповідної системи управління конкурентоспроможністю підприємства, а це можливо лише за умови стратегічної спрямованості означеної системи управління.

Проведемо узагальнення досвіду авторів та визначимо ключові аспекти в системах управління конкурентоспроможністю підприємства (таблиця).

Таблиця

Аналіз ключових аспектів систем управління конкурентоспроможністю підприємства

Назва системи	Автор	Основа системи	Переваги	Недоліки
Система забезпечення конкурентоспроможності	Р.А. Фатхутдінов	П'ять взаємопов'язаних підсистем: наукової підтримки, цільової, забезпечуючої, керуючої та керованої	Визначені керована та керуюча підсистеми	Не виявлені чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства
Концептуальна інтегрована модель управління конкурентоспроможністю підприємства	Л.В. Балабанова	Три рівні управління конкурентоспроможністю з відповідними підсистемами	Показані керовані підсистеми за відповідними рівнями	Відсутня керуюча підсистема
Організаційно-економічна концепція забезпечення конкурентоспроможності підприємства	Ю.Б. Іванов	Взаємозв'язок між цілями, теоретичним рівнем та науково-методичним інструментарієм	Розкрито цілі та завдання як теоретичного, так і практичного характеру з забезпечення конкурентоспроможності підприємства	Відсутня керуюча підсистема
Механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства	А.В. Артамонова	Чотири підсистеми: керуюча, керована, цільова та підсистема забезпечення, а також важелі, інструменти та індикатори	Визначені керована та керуюча підсистеми	Не виявлені чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства
Система забезпечення конкурентоспроможності	Т.Л. Безрукова	Три рівні управління конкурентоспроможністю з відповідними підсистемами	Показані керовані підсистеми за відповідними рівнями	Відсутня керуюча підсистема
Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства	О.М. Коваленко	Керуюча та керована підсистема, методи та інструменти управління	Визначені керована та керуюча підсистеми	Не виявлені чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства

Джерело: розроблено автором на підставі [2–7]

Ураховуючи переваги та недоліки розглянутих систем управління конкурентоспроможністю підприємства, зроблені такі узагальнення:

- система управління конкурентоспроможністю повинна включати керовану та керуючу підсистему;

- між елементами системи управління конкурентоспроможністю підприємства повинні бути встановлені чіткі зв'язки;

- керована підсистема управління конкурентоспроможністю повинна включати такі складові, що відповідають основним господарським процесам на підприємстві (маркетингова, фінансова діяльність та ін.);

- повинен бути врахований вплив факторів на управління конкурентоспроможністю підприємства.

Надаючи власне трактування поняття „системи управління конкурентоспроможністю підприємства“,

урахуємо вищерозглянуті розбіжності в поглядах і значимо, що система управління конкурентоспроможністю підприємства – складова стратегічного управління підприємством у вигляді сукупності двох взаємопов'язаних підсистем (керуючої та керованої), що забезпечують ефективність процесу виробництва та збуту продукції в частині раціональної організації діяльності всіх підрозділів і служб підприємства для формування його стійких конкурентних переваг у динамічному ринковому середовищі.

Для того, щоб система управління конкурентоспроможністю підприємства набула стратегічної спрямованості, змінимо й уточнимо наповнення цієї системи, визначимо типи зв'язків між її складовими та факторами зовнішнього середовища підприємства (рисунок).

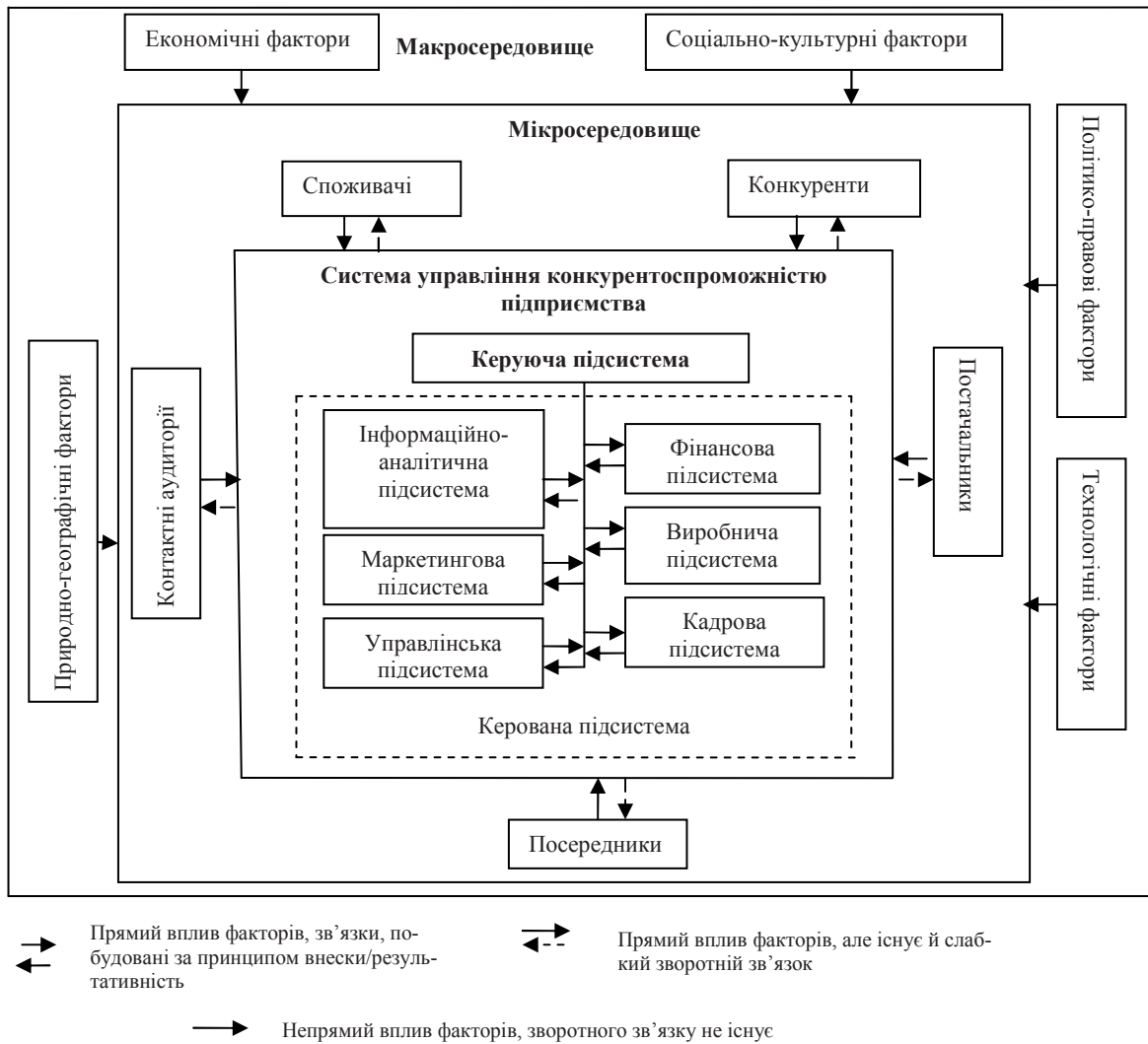

Рис. Модель взаємодії системи управління конкурентоспроможністю з макро- та мікросередовищем

Вплив факторів макросередовища позначається на рівні конкурентоспроможності підприємства, але не чинить безпосереднього та негайного впливу на її рівень. Макросередовище відноситься до середовищ непрямого впливу, а його фактори є неконтрольованими підприємством, тому зворотній зв'язок між факторами макросередовища та рівнем конкурентоспроможності відсутній. Макроекономічні фактори характеризують сучасні умови функціонування підприємств, тобто певні загрози або можливості для підприємства.

Фактори мікросередовища безпосередньо впливають на діяльність підприємства та рівень його конкурентоспроможності, відчувають на собі його відповідний вплив. Але фактори прямого впливу є слабоконтрольованими підприємством, і однією із задач служб підприємства є пошук засобів впливу на ці фактори та посилення зворотного зв'язку.

Ефективність роботи запропонованої системи визначається кінцевим рівнем конкурентоспроможності підприємства, що характеризується за допомогою групових і одиничних показників конкурентоспроможності.

Система управління конкурентоспроможністю підприємства складається з двох взаємопов'язаних підсистем: керуючої підсистеми або суб'єкта управління (тобто, хто управляє) та керованої підсистеми або об'єкта управління (того, ким управляють).

Керуюча підсистема представлена органом управління конкурентоспроможністю підприємства, що забезпечує процес управління та чинить цілеспрямований вплив на колективи людей, зайнятих у керованій підсистемі.

Стан складових керованої підсистеми управління конкурентоспроможністю підприємства є результатом ефективності діяльності структурних підрозділів підприємства, що утворюють його внутрішнє середовище.

Керована підсистема управління конкурентоспроможністю підприємства включає такі складові [2, 7]:

- маркетингову – ключове значення мають частка підприємства на регіональному ринку, темпи приросту / скорочення ринкової частки, ефективність системи розподілу, прибутковість та довжина маршрутів, відповідність товарного асортименту потребам споживачів, ефе-

ктивність засобів реклами й стимулювання збуту, наявність додаткових послуг для посередників, цінова політика, конкурентоспроможність основного виду продукції, рентабельність продажу, коефіцієнт завантаження виробничих потужностей;

- виробничу – ключове значення мають масштаби виробництва, забезпеченість основними видами ресурсів, якість ресурсів, гнучкість виробництва, продуктивність виробництва, якість продукції, фондовіддача, продуктивність праці, собівартість та рентабельність продукції, ступінь оновлюваності продукції, технології, моральна зношеність технологічного устаткування, ступінь відповідності устаткування сучасним вимогам, активність науково-дослідних розробок;

- фінансову – ключове значення мають ступінь ліквідності, активність, доходність, платоспроможність підприємства, оборотності оборотних коштів, достатність та своєчасність інвестування, загальний фінансовий стан підприємства;

- кадрову – ключове значення мають кількісний та якісний склад персоналу, витрати підприємства на навчання та перепідготовку персоналу, рівень заробітної плати, рівень використання мотиваційних механізмів стимулювання праці;

- управлінську – ключове значення мають тип організаційної структури управління (ОСУ), гнучкість та раціональність ОСУ, стиль та методи управління, відповідність організаційної структури управління потребам ринку та виробництва, наявність та дотримання корпоративної та функціональних стратегій розвитку підприємства;

- інформаційну – ключове значення мають ступінь використання інформаційних технологій, раціональність та ступінь комп'ютеризації системи інформаційних потоків на підприємстві, зручність та надійність програмних продуктів, що використовує підприємство.

Так як усі підрозділи взаємозалежні та взаємодіють між собою, від ефективності роботи кожного окремого підрозділу залежить результативність діяльності підприємства в цілому та рівень його конкурентоспроможності. Принцип зв'язку „внески / результативність“ між керуючою підсистемою та складовими керованої підсистеми управління конкурентоспроможністю підприємства вимагає, з одного боку (у вигляді внесків), відповідних заходів від підрозділів підприємства для підвищення ефективності окремих аспектів управління конкурентоспроможністю підприємства, а, з іншого боку, результативність цих зусиль оцінюється органом управління конкурентоспроможністю підприємства та впливає на подальшу діяльність цих підрозділів.

Склад показників, за допомогою яких визначається ефективність системи управління конкурентоспроможністю підприємства, змінюється в залежності від специфіки ринкових та галузевих умов його функціонування.

Запропонований зв'язок між складовими керованої підсистеми управління конкурентоспроможністю підприємства та керуючої підсистеми призначений для пошуку своєрідного „балансу витрат підприємства“, дозволяє визначити доцільність вкладених зусиль підприємством.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження сучасних підходів до управління конкурентоспроможністю підприємства дозволило уточнити сутність „системи управління конкурентоспроможністю підприємства“ як складової стратегічного управління підприємством, що являє собою сукупність двох взаємопов'язаних підсистем (керуючої та керованої), які забезпечують ефективність процесу виробництва та збуту продукції в частині раціональної організації діяльності всіх підрозділів і служб підприємства для формування його стійких конкурентних переваг у динамічному ринковому середовищі.

Аналіз підходів до формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства дозволив запропонувати такі складові цієї системи: орган управління конкурентоспроможністю підприємства (керуюча підсистема) та виробнича, фінансова, кадрова, управлінська, інформаційно-аналітична й маркетингова складові (керована підсистема). Запропонована класифікація факторів впливу на конкурентоспроможність підприємства дозволила обґрунтувати модель взаємодії системи управління конкурентоспроможністю підприємства з факторами його макро- й мікросередовища, охарактеризувати типи зв'язків між складовими системи управління конкурентоспроможністю (прямий зв'язок, побудований за принципом „внески–результативність“), факторами мікросередовища (прямий вплив факторів зі слабким зворотнім зв'язком) та макросередовища (непрямий вплив факторів, зворотній зв'язок відсутній).

Перспективами подальших наукових розробок у даному напрямі є визначення та локалізація системи управління конкурентоспроможністю промислового підприємства як складової стратегічного управління.

Список літератури / References

1. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Азоев Г.Л. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
Azoiev, H.L. (1996), *Konkurentsyya: analiz, strategiya i praktika* [Competition: Analysis, Strategy and Practice], Tsentr Ekonomiki i Marketinga, Moscow, Russia.
2. Фатхутдинов Р.А. Конкуренциспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Фатхутдинов Р.А. – М.: Маркетинг, 2002. – 892 с.
Fatkhutdinov, R.A. (2002), *Konkurentnosposobnost organizatsyi v usloviyakh krizisa: ekonomika, marketing, menedzhment* [Competitiveness of the Organization in Crisis: Economics, Marketing, Management], Marketing, Moscow, Russia.
3. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємства / Балабанова Л.В., Холод В.В. – К.: ВД „Професіонал“, 2006. – 448 с.
Balabanova, L.V. and Kholod, V.V. (2006), *Stratehichne marketynhove upravlinnia konkurentnospromozhnosti pidpryemstva* [Strategic Marketing Management Enterprise's Competitiveness], Profesional, Kyiv, Ukraine.
4. Іванов Ю.Б. Організаційно-економічні проблеми забезпечення конкурентоспроможності промислових під-

приємств в умовах формування ринкових відносин: автореф. дис. на здоб. навч. ступеня д-ра екон. наук: 08.06.01/ Ю.Б. Іванов //Харківський держ. екон. ун-т . – Харків, 1997. – 32 с.

Ivanov, U.B. (1997), “Organizational and economic problems ensure the competitiveness of industrial enterprises in the conditions of market relations”, Abstract of Dr. Sci. (Econ.) dissertation, specialty 08.06.01, Kharkiv, Ukraine.

5. Артамонова А.В. Теоретичні аспекти механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його продукції [Електронний ресурс] / Артамонова А.В. // Проблеми системного підходу в економіці. Електронне наукове фахове видання. – 2011. – №1. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_1/Artamonova_111.htm.

Artamonova, A.V. (2011), “Theoretical aspects of the mechanism to ensure the competitiveness of the company and its products”, *Problemy Systemnoho Pidkhodu v Ekonomitsi*, available at: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_1/Artamonova_111.htm.

6. Безрукова Т.Л. Антикризисные меры повышения конкурентоспособности мебельных предприятий на основе маркетинговых инструментов: автореф. диссертации на соиск. Научн. степени канд. екон. наук: специальность 08.00.01 / Т.Л. Безрукова – Екатеринбург, 2009. – 40 с.

Bezrukova, T.L. (2009), “Anti-crisis measures to enhance the competitiveness of the furniture enterprises based on marketing tools”, Abstract of Cand. Sci. (Econ.) dissertation, specialty 08.00.01, Yekaterinburg, Russia.

7. Коваленко О.М. Методологічні засади формування механізму управління конкурентоспроможністю харчового підприємства / О.М. Коваленко, О.В. Станіславик // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 1. – С. 65–70.

Kovalenko, O.M. and Stanislavyk, O.V. (2012), “Methodological principles of formation mechanism of management of competitive food business”, *Ekonomika: Realii Chasu*, no. 1, pp. 65–70.

Цель. Определение факторов внешней среды промышленных предприятий, влияющих на функционирование системы управления конкурентоспособностью предприятия. Уточнение сущности понятия „система управления конкурентоспособностью предприятия“. Исследование связи между системой управления конкурентоспособностью предприятия и факторами макро- и микросреды предприятия, определения характера влияния этих факторов на его конкурентоспособность.

Методика. В процессе исследования использованы методы анализа и синтеза, дедукции и индукции (использовались при определении факторов, влияющих на формирование системы управления конкурентоспособностью предприятия), систематизации и обобщения (для уточнения понятия „система управления конкурентоспособностью предприятия“, систематизации ключевых аспектов систем управления конкурентоспособностью предприятия).

Результаты. Определена система факторов внешней среды промышленных предприятий, влияющих на функционирование системы управления конкуренто-

способностью предприятия. Уточнена сущность понятия „система управления конкурентоспособностью предприятия“ и составляющие этой системы. Установлены типы внутренних связей в системе управления конкурентоспособностью предприятия, а также взаимосвязи между системой управления конкурентоспособностью предприятия, макро- и микросредой. Построена модель взаимодействия системы управления конкурентоспособностью с макро- и микросредой.

Научная новизна. Научная новизна полученных результатов исследования заключается в определении системы факторов внешней среды промышленных предприятий, влияющих на функционирование системы управления конкурентоспособностью предприятия. Уточнение толкования понятия „система управления конкурентоспособностью предприятия“ является предпосылкой повышения качества как аналитической оценки уровня конкурентоспособности промышленных предприятий, так и в целом процесса управления конкурентоспособностью этих предприятий. Определение характера связи между системой управления конкурентоспособностью предприятия и факторами макро- и микросреды предприятия позволяет создать эффективную систему управления конкурентоспособностью предприятия, объективно учитывать влияние факторов макро- и микросреды предприятия на его конкурентоспособность.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы для дальнейших научных разработок в данном направлении, а также в практической деятельности промышленных предприятий как составной элемент формирования системы управления конкурентоспособностью предприятия с целью усовершенствования организационно-методического обеспечения управления конкурентоспособностью промышленных предприятий, что повышает эффективность управления и усиливает конкурентные позиции предприятий.

Ключевые слова: система управления конкурентоспособностью предприятия, факторы внешней среды, модель взаимодействия

Purpose. Determination of the environmental factors of industrial enterprises, affecting the functioning of the system of enterprise competitiveness management. Clarification of the nature of “system of enterprise competitiveness management”. Study of the relationship between the system of enterprise competitiveness management and the factors of macro- and microenvironment of the enterprise and determination of the nature of the influence of these factors on its competitiveness.

Methodology. The study used the methods of analysis and synthesis, deduction and induction (used in determining the factors that influence the formation of the system of enterprise competitiveness management), systematization and generalization (to clarify the concept of “system of enterprise competitiveness management”, systematization of the key aspects of management of enterprise competitiveness).

Findings. We have determined the system of environmental factors of industrial enterprises, affecting the system

of enterprise competitiveness management. We have clarified the essence of the concept of “system of enterprise competitiveness management” and the components of the system. We have determined the types of internal connections in the system of enterprise's competitiveness management as well as the relationship between the system of enterprise competitiveness management and macro - and microenvironment. We have built the interaction model with the system of enterprise competitiveness management and macro- and microenvironment.

Originality. We have determined the system of environmental factors of industrial enterprises, affecting the system of enterprise competitiveness management. The clarification of the interpretation of “system of enterprise competitiveness management” is a prerequisite for improving the quality of both analytical evaluation of the level of industrial enterprises competitiveness and the whole process of these enterprises competitiveness management. Determination of the relationship between the

system of enterprise competitiveness management and factors of macro-and microenvironment of enterprise allows us to create an effective system of enterprise competitiveness management, and objectively consider the influence of factors of macro- and microenvironment on the enterprise competitiveness.

Practical value. The results of the study may be used for further scientific research in this direction, as well as in practical activity of industrial enterprises as the key element of the formation of system of enterprise's competitiveness management to improve organizational methods of industrial enterprises competitiveness management, increasing the management efficiency and strengthening the competitive position of the company.

Keywords: *system of enterprise's competitiveness management, environmental factors, interaction model*

Рекомендовано до публікації докт. екон. наук Л.В. Романовою. Дата надходження рукопису 14.10.14.

УДК 332.142.6

D. Palekhov¹, Cand. Sci. (Law), PhD,
L. Palekhova², Cand. Sci. (Econ.), Assoc. Prof.

1 – Brandenburg University of Technology Cottbus-Senftenberg, Germany, e-mail: dmitry.palekhov@b-tu.de
2 – State Higher Educational Institution “National Mining University”, Dnipropetrovsk, Ukraine, e-mail: pall@hotmail.ru

CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR BALANCING ECONOMIC GROWTH AND ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY AT REGIONAL LEVEL

Д. Палехов¹, канд. юр. наук, PhD,
Л. Палехова², канд. екон. наук, доц.

1 – Бранденбурзький технічний університет, м. Коттбус-Зенфтенберг, ФРН, e-mail: dmitry.palekhov@b-tu.de
2 – Державний вищий навчальний заклад „Національний гірничий університет“, м. Дніпропетровськ, Україна, e-mail: pall@hotmail.ru

ПРИНЦИПИ ЗБАЛАНСОВАНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Purpose. To determine the main directions for the reformation of strategic regional governance in support of implementation of the sustainable development policy at regional level.

Methodology. The main arguments in this article were developed through the content analysis of scientific literature dedicated to the problems of transition of regional development towards the path of sustainability, and through the comparative analysis of statistical data in the field of environmental and economic policy in various regions of Ukraine.

Findings. The concept and objectives of regional governance were specified in the context of sustainable development; the historical analysis of various forms of implementing principles of sustainable development at regional level was conducted; the problem of balancing environmental management with economic development in Ukrainian regions was analysed.

Originality. Conceptual directions for balancing the environmental, social and economic development targets at regional level were suggested in this article.

Practical value. The implementation of the proposed recommendations would contribute towards the reduction of environmental load while enhancing economic growth of regions.

Keywords: *sustainable development, regional governance, balancing economic, environmental and social development targets*

Problem statement. The idea of sustainable development and the guiding principles for its implementation have been evolving in scientific communities and at numerous international forums over the course of many decades. Prin-

ciple 1 of the Stockholm Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (1972) states that there is “a fundamental right to freedom, equality and adequate conditions of life, in an environment of a quality that permits a life of dignity and well-being”. In this sense, Report to the Club of Rome (1972) focused attention on the